

НІКІТЕНКО Л.Р.

студентка Таращанського агротехнічного коледжу, відділення «Правознавство», м. Тараща

ІНФОРМАЦІЙНА ВІЙНА ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ЧИННИК РЕАЛІЗАЦІЇ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ

Засоби масової інформації виражають і формують громадську думку, яку прийнято розглядати як колективне судження людей, в якому ставлення до подій і явищ виявляється у формі схвалення, осуду або вимоги. Ще з давніх часів інформація відігравала далеко не останню роль в політичному і стратегічному житті кожної країни. Існує такий вислів: «Попереджений – значить озброєний», що черговий раз підкреслює важливість інформації в житті кожного з нас. Недарма ЗМІ вважають четвертою гілкою влади. Силу впливу ЗМІ на свідомість людей, формування громадської думки, установок і спонукання до певних дій, ніщо не перевершить.

Інформація є досить важливою і для успішного здійснення своєї зовнішньої політики основним завданням держави є – першою, ніж інші її захопити та використати. Не новою є для нас і інформаційна війна. Мало хто знає, що багато держав у наш час використовують інформацію як засіб здійснення своєї зовнішньої та внутрішньої політики.

Термін «інформаційна війна» вперше згадується в 1992 році. І започаткував його канадський філософ Маршалл Маклуен. В наш час економічні зв'язки і відносини все більше приймають форму обміну знаннями, а не обміну товарами і завдячувати цьому треба саме ЗМІ.

Що ж таке насправді «інформаційна війна»? З цього приводу існує чимало дискусій. Більшість науковців під цим поняттям вбачають використання глобального інформаційного простору держав з метою зміцнення власного інформаційного ресурсу, однак всі науковці погоджуються з тим, що така війна є досить небезпечною для державної політики і економіки вцілому.

Відомо, що великомасштабні інформаційні технології, які дістали назву «інформаційних воєн», мають тисячолітню історію. До першоначальних джерел технологій ведення боротьби належали саме розвідка та залякування суперника.

Особливого значення інформаційні війни набули у XX столітті, коли газети, радіо, а потім і телебачення стали справді [засобами масової інформації](#), а поширювана через них інформація — справді масовою. Уже у 20-х роках США вели радіопередачі на регіони своїх «традиційних інтересів» — країни Латинської Америки, Великобританія — на свої колонії. Німеччина, яка домагалася перегляду умов

Версальського миру — на німців Померанії і Верхньої Сілезії у Польщі, Судетів — у Чехії. Тоді ж, у 30-х роках, інформаційні війни перестають бути додатком до збройних і перетворюються у самостійне явище — як от: німецько-австрійська радіовійна 1933-34 рр. з приводу приєднання Австрії до рейху. Саме тоді з'явилося і набуло поширення поняття «[інформаційний агресор](#)».

Щодо сучасних інформаційно-технічних засобів збору інформації, то ними є вже відомі нам шпигуни. Досить багато розвинених держав, намагаючись посилити своє політичне становище на міжнародній арені, передбачило кримінальну відповідальність за шпигунство.

Науково-технічний прогрес призвів до швидкої інформатизації і комп'ютеризації суспільства. Зараз немає жодних проблем з доступом до інформації, яка розміщена в Інтернеті, варто лише ввести назву потрібних матеріалів.

Принцип ведення інформаційної війни доволі простий. Державі-агресору варто лише змінити ідеологічні бачення людей на найбільш сприятливі для себе, а далі людський фактор сам зіграє свою вирішальну роль. Кінцевою метою здійснення такого протистояння двох держав є послаблення моральних та матеріальних сил супротивника та зміцнення власних.

Враховуючи сучасні умови ведення зовнішньої політики, можна зробити висновок, що така війна є досить стратегічно-значимою для країн. Для того, щоб підкорити населення не потрібно військ та зброї, така війна не передбачає кровопролиття, руйнувань, під час її ведення немає жодних жертв, однак вона спрямована на формування соціального сприйняття політичних поглядів у контексті розуміння необхідно-значимих саме для-держави-агресора, що за масштабами і значенням тотожне реальним військовим діям.

Стратегія такої боротьби держав полягає у маніпулюванні населенням і зас-тосуванні пропагандистських заходів для того, щоб підірвати механізм країни.

Мета такої маніпуляції найчастіше полягає у: внесенні у суспільну та індивідуальну [свідомість](#) ворожих, шкідливих ідей та поглядів; дезорієнтації та дезінформації мас; послабленні певних переконань, устоїв; залякуванні свого народу образом ворога; залякуванні супротивника своєю могутністю.

І ще одне не менш важливе завдання стратегічних дій - забезпечення ринку збуту для своєї економіки, тобто інформаційна війна є складовою частиною конкурентної боротьби.

Таким чином, електронні комунікативні засоби створили якісно нові можливості й кардинально змінили життя людей в сучасних індустріально розвинених суспільствах, започаткувавши якісно новий етап соціального спілкування, на якому, певною мірою, втрачають своє значення географічні відстані та відмінності в культурній та світоглядній сферах.

Слід зауважити, що в наш час тема інформаційної війни стала особливо ак-туальною. На фоні загострення внутрішніх проблем, цілком очікувано для українських науковців і політологів досить ослаблена вступила в чергову війну і Росія. Ще півроку тому, приховано від України, Росія розпочала політику з на-лаштування російського населення проти діяльності української влади. Був це чітко розроблений план чи випадковість судити не нам, однак аналізуючи ни-нішнє політичне становище України її втрати та переваги, слід визнати, що Ро-сія успішно домоглась поставлених перед нею цілей, майже нічого при цьому не втративши.

Аналіз воєнно-політичної ситуації, яка складалася упродовж останніх років навколо України, а також на її території, дає підстави вважати, що наша держава від самого початку проголошення своєї незалежності стала об'єктом пропагандистських операцій та довготривалого психологічного впливу насамперед з боку Росії, яка з тугою та болем не може позбутися свого імперського минулого.

Росія доклала усіх зусиль для того, щоб у світової громадськості, та й у неї вдома, склалось переконання про дискримінацію російського населення та наявність мовного утиску в Україні. З огляду на винищення чеченців стає зрозуміло, для чого це робиться. Прийоми не нові, але ефективні.

Скільки в Росії зареєстровано та друкується українських видань? Я думаю відповідь відома. А що ж в нашій державі? Пересічний українець володіє більшою інформацією щодо подій в сусідній державі, аніж у себе вдома, завдяки повсякденній цілеспрямованій роботі російських мас-медіа. І ця тенденційна інформація щоденно впливає на свідомість наших громадян.

Варто зважати і на відсутність дієвого аналітично-пропагандистського центру в Україні. Як ми можемо розраховувати на перемогу у цій боротьбі, знаючи, що багато наших родичів, друзів, знайомих та і просто звичайних українців, які живуть за кордоном, отримує інформацію з російських телеканалів, адже в Україні немає такої можливості. Так і не треба далеко йти, візьмемо до уваги хоча б той самий Крим, мешканці якого «відрізані» від реальних подій за допомогою російських ЗМІ.

Росія використовує будь-який привід в інформаційній війні проти України. Якщо немає нового, його вигадують, висновують з будь-якої інформації, перекручують її настільки, що в це важко повірити, однак народ вже підготовлений її сприймати. Фаховість інформаційних передач каналу НТВ не викликає сумніву, оскільки там працює потужний інформаційно-аналітичний осередок. Тому дуже показовим є сюжет про певний заполярний російський порт. Здавалося б, а до чого тут Україна? В передачі йдеться про вимираюче місто-порт, люди виїжджають, суцільний занепад. Аж впливає миловидне об-личчя молодої дівчини, яка при цих негараздах приїхала туди жити та висловлює своє невдоволення якістю життя в Україні. Лунають слова про неза-лежність, а звідси очевидний висновок – у вимираючому російському місті жити краще, аніж в Україні. Проте адекватної української відповіді на інфор-маційну агресію й досі немає.

Один з прихильників нацизму, а саме Йозеф Геббельс, колись сказав одну мудру фразу : «Чим огидніша брехня, тим швидше в неї повірять». І аналізуючи сучасні відносини Росії з Україною це твердження є дійсно істинним. Підко-рення психологічної і емоційної сторони у боротьбі дозволило Україні отри-мати перемогу і на своєму «полі битви». ЗМІ, не зважаючи на утиски з боку то-гочасної влади, зуміли донести до людей реальну політичну ситуацію держави і переконати їх у тому, що найголовнішим для України є єдність українського народу і саме завдяки українській ментальності, українському незламному духу і жаги до перемоги вони зможуть подолати всі політичні негаразди. Як наслі-док, на фоні сучасних подій можна спостерігати високий рівень патріотизму серед населення України. Недарма, чимало німецьких науковців стверджують, що Світову війну тогочасна Німеччина програла тому, що не мала таких ефек-тивних пропагандистських заходів, які мала Росія. Звідси висновок, інформація – найважливіше, що повинна мати українська держава і українська нація. Лише правильно володіючи і використовуючи інформацію Україна зможе отримати перемогу і використати цю перевагу, будуючи тісні взаємовідносини з країнами світу. Інформаційна війна України на своїй території вже виграна і зараз дуже важливо, щоб цю боротьбу наша держава виграла і на міжнародному полі битви, адже інформаційна війна триває і ще невідомо, яких обертів вона може набрати в майбутньому.

Невже Україні потрібна остаточна поразка, щоб усвідомити необхідність активної протидії в інформаційному просторі?

Список використаних джерел:

- 1.Потехін О.В., Кудря І.Г. Політологія: курс лекцій. - К.: НАН України Київський університет права, 2013.
2. Стаття «Що таке інформаційна війна» [Електр. ресурс]. - Режим доступу: <http://my.elvisti.com/sergandr/iv.html>.
3. Стаття «Інформація війна, до якої Україна не готова» [Електр. ресурс]. - Режим доступу: <http://ukr.obozrevatel.com/publication/nformatsijna-vijna-do-yakoi-ukraina-ne-gotova.htm>.